

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фізична географія Українських Карпат»

Освітня програма Географія
Спеціальність 106 Географія
Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Фізична географія Українських Карпат
Викладач (-і)	Доц. Гілецький Йосип Романович
Контактний телефон викладача	+38096 607 17 16
E-mail викладача	yosyp.hiletskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кред., 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно затвердженого розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Фізична географія Українських Карпат» складена для навчання студентів спеціальності 106 Географія відповідно освітньо-професійної програми «Бакалавр», а також згідно з навчальним планом. Курс побудований у відповідності із загальними педагогічними завданнями, які стоять перед майбутніми фахівцями даного профілю на сучасному етапі. Він є одним з курсів за вибором навчального закладу, який має регіональну спрямованість.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Курс покликаний допомогти студентам глибше пізнати фізико-географічні особливості природного регіону у якому знаходиться університет, а також здебільшого будуть працевлаштовані випускники. Він закладає базу для компетентного використання знань для опрацювання і розуміння оптимальної структури природокористування у регіоні, використання краєзнавчого підходу, викладання факультативних краєзнавчих курсів.</p> <p>Значна увага у курсі приділяється фізико-географічним особливостям гірської системи, сучасним природним процесам, а також наслідкам взаємодії людини і природи, природозаповідним об'єктам.</p>	
4. Компетентності	
<ul style="list-style-type: none"> - Здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми територіальної організації суспільного виробництва, природокористування і виробляти рішення щодо їх усунення; здатність вчитися; автономія; Здатність вдосконалювати власне навчання і виконання, включно з розробленням навчальних і дослідницьких навичок; - Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосування знань з природничих дисциплін та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи та повсякденному житті; - Здатність аналізувати географічні об'єкти та феномени як природного походження, так і технічні та техногенні, з погляду фундаментальних науково-географічних підходів і знань, а також на основі відповідних картографічних та геоінформаційних методів; - Здатність оцінювати порядок величини і знаходити відповідні рішення із чітким визначенням припущень та використанням спеціальних та граничних випадків; 	

- Здатність описати широке коло географічних об'єктів та явищ, починаючи від глобальних та закінчуючи процесами, що відбуваються на мікрорівні (фацій, елементарних суспільно-географічних систем).

5. Результати навчання

- Розуміння значення ландшафтного різноманіття для збереження стійкості географічного середовища, уявлення про різноманітність рекреаційних ландшафтів;

- Поглиблені знання про систему набуття професійної географічної науково-дослідної інформації, принципи моніторингу та оцінки стану ландшафтів, суспільно-територіальних систем і територіально-виробничих комплексів, професійне володіння методами спостереження, опису, параметризації, ідентифікації географічних об'єктів, явищ та процесів;

- Здатність застосовувати навички роботи із сучасною приладною базою та загальні й спеціалізовані географічні методи роботи з географічними об'єктами, явищами та процесами в польових і лабораторних умовах, здійснювати аналіз й оцінку стану природних та природно-антропогенних геосистем та ландшафтів;

- Поглиблені знання географічних та геоекологічних принципів раціонального природокористування й охорони природи, здатність планувати, організовувати та реалізувати оптимізаційні заходи в практичній діяльності.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	106 Географія	3	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------------	----------------	---------------------

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика природи Українських Карпат

Тема 1. Українські Карпати – частина Карпатської гірської країни. 1. Карпатська гірська країна та її складові частини. 2. Загальні риси природи основних фізико-географічних провінцій Карпат. 3. Українські Карпати як складова Східних Карпат	Лекція 2 год, семінар 2 год	Опрацювати тест із теми 4 год	5	1-й та 2-й тижні навчання
Тема 2. Геологічна будова та історія розвитку 1. Загальні риси геологічної будови. 2. Розвиток рельєфу Карпат.	Лекція 2 год, семінар 2 год	Опрацювати тест із теми 12 год	5	3-й та 4-й тижні навчання

3. Тектонічні структури Українських Карпат. 4. Антропогенні відклади.				
Тема 3. Сучасний рельєф Українських Карпат. 1. Геоморфологічні процеси та геоморфологічне районування. 2. Особливості рельєфу Передкарпатської передгірної височини, Зовнішнішньфлішевих (Скибових) Карпат, Вододільно-Верховинських, Полонинсько-Чорногірських Карпат, Мармароського кристалічного масиву, Вулканічно-Верхньотисенських Карпат (Закарпатського низькогір'я), Закарпатської рівнини.	Лекція 2 год, семинар 2 год	Опрацювати тест із теми 20 год	5	5-й та 6-й тижні навчання
Тема 5. Клімат. 1.Радіаційний режим. 2.Особливості атмосферної циркуляції. 3.Характеристика основних метеорологічних елементів. 4.Просторові відмінності клімату.	Лекція 1 год, семинар 1 год	Опрацювати тест із теми 6 год	5	7-й тиждень навчання
Тема 6. Поверхневі і підземні води. 1.Загальні особливості річок. 2. Річки басейну Сяну і Дністра. 3.Річки басейну Пруту і Сірету. 4.Річки басейну Тиси. 5. Озера та болота, підземні води.	Лекція 2 год, семинар 2 год	Опрацювати тест із теми 16 год	5	8-й –10-й тижні навчання
Тема 7. Ґрунтово-рослинний покрив і тваринний світ 1.Загальні риси рослинного покриву. 2.Лісова рослинність. 3.Лучна рослинність. 4. Високогірна рослинність. 5.Ґрунтовий покрив. 6.Тваринний світ.	Лекція 1 год, семинар 1 год	Опрацювати тест із теми 12 год	5	10-й –11-й тижні навчання
Змістовий модуль 2. Природоохоронні об'єкти та природо-географічне районування				
Тема 8. Екологічні проблеми і природо-охоронна діяльність. 1.Екологічні проблеми Карпат. 2. Природоохоронні об'єкти.	Лекція 2 год, семинар 2 год	Опрацювати тест із теми 12 год	5	11-й –12-й тижні навчання
Тема 9. Природо-географічне районування. 1. Фізико-географічне районування Українських Карпат. 2.Особливості природи фізико-географічних підобластей.	Лекція 2 год, семинар 4 год	Опрацювати тест із теми 26 год	5	13-й –15-й тижні навчання
7. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання курсу		Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку знань		

	<p>студентів з кожної конкретної теми навчальної дисципліни. Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне з отриманих оцінок, яке виставляється у 50-бальній шкалі як допуск до підсумкового контролю.</p> <p>Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі екзаменаційного тесту, який містить 40 тестових завдань з вибором однієї правильної відповіді. Завдання передбачають перевірку знань студентом усього програмного матеріалу з навчальної дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>З усіх основних тем курсу обов'язковим для кожного студента є контрольний зріз знань у формі письмового тесту, який оцінюється за 5-бальною шкалою. Таких тематичних зрізів проводиться за семестр чотири.</p>
Семінарські заняття	<p>Практичні роботи (семінари) вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації.</p> <p>При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студент допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він склав чотири письмові зрізи і ще отримав дві і більше інших поточних оцінок і набрав сумарно за поточний контроль 25 балів і вище.</p> <p>Студент не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він за змістові модулі набрав менше 25 балів. У цьому</p>

	випадку студенту у відомості робиться запис "не допущений" і виставляється набрана кількість балів. Відмітка про недопуск у відомості робиться при наявності розпорядження декана.
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, комбінований
Програмові вимоги для складання екзамену з дисципліни	https://d-learn.pnu.edu.ua/

8. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу. Зараховуються бали, набрані при поточному оцінюванні, а саме контрольних зрізах, усних відповідях на семінарі, участі у виїзних практичних заняттях на місцевості. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт, особливо під час занять на місцевості з виїздом у гори. Пропуски чи запізнення на заняття не звільняють від написання тематичних зрізів знань у формі тестів.

Не допускаються користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше навчального матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»» https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliya-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Воропай Л. І. Українські Карпати. Фізико-географічний нарис. /Л. І., Воропай, М. О. Куниця – К: Видавництво «Радянська школа». – 1996. – 168 с.
2. Географічна енциклопедія України: В 3-х т. – К.: Укр. енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1989. – Т.1 – 416 с. – С.112–120.
3. Гілецький Й.Р. Географія Українських Карпат: Лекції з курсу «Фізична географія України»: посібник для студентів географічних та туристських спеціальностей. – Івано-Франківськ, 2005. – 72 с.
4. Гілецький Й.Р. Межі природно-географічних областей та підобластей Українських Карпат. Історія української географії. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. / Й.Р.Гілецький — Тернопіль, 2013. — Випуск 28. — С. 44–49.
5. Гілецький Й.Р., Тимофійчук Н.М. Фізико-географічне районування Українських Карпат для цілей пізнавального туризму. / Й. Р. Гілецький, Н.М. Тимофійчук. //Географія та туризм: Науковий збірник, Випуск 53. – Київ, 2020. – С. 103–109.
6. Гілецький Й.Р. Популярно про Українські Карпати та основні пішохідні маршрути. – Івано-Франківськ. : Місто НВ, 2007.
7. Гілецький Й.Р. Природно-географічне районування Українських Карпат як основа оптимізації природокористування у регіоні. //Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 464: Географія/ / Й.Р.Гілецький – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. – С. 29–31.
8. Державна геологічна карта України (Масштаб 1:200 000) ДНВП "Геоінформ України" [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://geoinf.kiev.ua/derzhgeolkarta200-pz-list-m35-25/#page/46>.
9. Кравчук Я.С. Геоморфологія Скибових Карпат. – Львів, Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 231 с.
10. Кравчук Я. С. Геоморфологія Полонинсько-Чорногірських Карпат: Монографія. / Я.С. Кравчук – Львів, Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 188 с.
11. Кравчук Я. С. Рельєф Вулканічного пасма Українських Карпат: Монографія. / Ярослав Кравчук, Ярослав Хомин – Львів.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 188 с.
12. Природа Українських Карпат /За ред. К.І. Геренчука. – Львів: Видав-во Львівського ун-ту, 1968. – 266 с.

13. Рудько Г. Інженерно-геоморфологічний аналіз Карпатського регіону України. / Г.І.Рудько, Я.С. Кравчук. – Львів, 2002. – 172 с.
14. Рельєф України. Навчальний посібник/ [Б.О. Вахрушев, І.П.Ковальчук, О.О.Комлев, Я.С.Кравчук, Е.Т.Палієнко, Г.І.Рудько, В.В.Стецюк]; За загальною редакцією В.В.Стецюка. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 688 с.
15. Сливка Р.О. Геоморфологія Вододільно-Верховинських Карпат. – Львів, 2001. – 152 с.
16. Українські Карпати. Комплексний атлас автотуриста / автор-упорядник В.Грицеляк – Львів: НВФ «Карти і Атласи», 2016. – 120 с.
17. Divisions of the Carpathians. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Divisions_of_the_Carpathians.

Викладач: _____

Й.Р. Гілецький